

SLOVENE

Štev. 44.

POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD.

Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
(vhod čez dvorišče nad tiskarno).
Z urednikom je mogoče govoriti le od
10.—12. ure dopoldne.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

V Ljubljani, v sredo, 24. februarja 1904.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznikov, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejemati:
za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6-50 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravnštvu
prejeman: za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 h.
Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
V sprejema naročnino, inserate in reklamacije. —
Inserati se računajo enostopna petstvar (dolžina
72 milimetrov) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat
9 h, za več kot trikrat 8 h.
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrt
26 h. — Pri večkratnem objavljanju primeren popust.
Upraviškega telefona št. 188.

Avstrija in Vatikan.

(Govor dr. Šusteršiča v delegaciji.)

Prosim najprej vzeti na znanje izjavo, da bom glasoval proti proračunu in to radi tega, ker se mi zdi, da sem i vsled razmer v svoji ožji domovini i vsled skupnodržavne politične situacije prisiljen k opoziciji. Pa tudi radi tega, ker se ne strinjam s posameznimi pojavi na polju naše zunanje politike.

Tu pa je ravno neka zadeva naše zunanje politike, ki jo danes hočem vzeti izključno za predmet svoje razprave, ker je ista že sama na sebi, po mojem skromnem mnenju in z mojega stališča dosti važna, da opraviči moje glasovanje proti proračunu zunanjega ministrstva.

Gre se tu za vprašanje ekskluzive (ius exclusivae), ki se je od strani našega kabineta uporabila povodom zadnje papeževe volitve. Stvar se je že v odseku precej na široko razpravljala; toda ista se mi zdi preveč važna, da bi se zadovoljil z razpravo „in camera caritatis“, v zaupnem krogu odsekov; pač pa si štejem v dolžnost, da javno razpravljam o tem predmetu. Pri tem pa vendar izjavljam, naj moja razprava nikogar ne užali, ker bom stvar razpravljal s svojega stališča, namreč s stališča katoliško-cerkveno mislečega moža, pri tem pa upošteval vsako drugo prepričanje.

To zadevo smatram pravzaprav za neko notranjo zadevo onih krogov, ki se smatrajo za ude katoliške cerkve, in menim, da se ta zadeva ne tiče krogov, ki stojijo zunaj te družbe.

Vendar moram to zadevo tu obravnavati, ker se je ekskluziva od našega kabineta uporabila pri konklavi in ker je po mojem mnenju naše ministrstvo za zunanje posle za ta korak odgovorno.

Sicer pa nečem tajiti, da je v tem oziru g. minister zunanjih zadev podal v odseku relativno — povdarjam relativno — hvalevredno pojasnilo in da je v svoji končni iz-

javi v odseku storil mal korak naprej, posebnost s tem, ker je izjavil, da se njegovo mnenje v bistvenih točkah krije z onim, ki ga je podal »Osservatore Romano« v dveh znanih svojih člankih. Mislim, da je razložek le čisto malenkosten, in sicer v tem, da g. minister zunanjih zadev stoji na stališču običajnega prava, »Osservatore Romano« pa na stališču, da se gre za neko razvado, ki se trpi le tu pa tam iz političnih, diplomatičnih in raznih drugih ozirov. Tu pa moram naglašati, da ta razložek nikakor ni tako malenkosten in da se radi tega mora pobijati z našega stališča, s stališča katoliškega.

S tem preidem na pravno vprašanje; vendar pa že naprej izjavljam, da se ne bom spuščal v razpravo tozadevnega zakonodajstva, ker, če se ne motim, izide glede na ta odlok v tem edino kompetentnega faktorja in se bo potem ta zadeva vseno v doglednem času, obvezno za vsakega katolika, definitivno rešila.

Ako se spuščam v to pravno vprašanje, storim to samo od ene strani, kolikor namreč pride v poštev Avstrija in tu v Avstriji delujoči faktorji.

V ekspoziciji se je trdilo, da je »ius exclusivae« neka prerogativa habsburške cesarske krone. Dokazal pa tega ni g. minister zunanjih zadev niti v ekspoziciji, niti v končni izjavi v odseku.

Kaj pa je, gospoda moja, habsburška cesarska krona?

Habsburška cesarska krona je avstrijska cesarska krona. Od kdaj pa datira avstrijska cesarska krona? Od l. 1804! Če se pa trdi, kakor se je to godilo v ekspoziciji, da je ta »ius exclusivae« prešel od nemške cesarske krone na avstrijsko, potem bi morali to, rekel bi, derivativno pridobitev najprej dokazati.

Takega dokaza pa zastoj iščem in zasledujem, kajti cesar Franc je odložil nemško cesarsko krono in se s tem prostovoljno

odpovedal vsem prerogativam, ki so bile zvezane z nemško cesarsko krono.

Prevzel je avstrijsko cesarsko krono, s katero se niso mogle zvezati nobene druge prerogative, kakor one, ki so rezultirale iz habsburške vladarske moči glede dednih dežel l. 1804. S tem, da si je nadel avstrijsko cesarsko krono, si torej avstrijski cesar ravno tako ni mogel pridobiti pravice, ki stoji zunaj prava habsburške vladarske moči, kakor kak drug potentat, ki mu pride na misel, da bo od sedaj naprej nosil kraljevsko ali cesarsko krono. Torej manjka v polnem obsegu naslov pravne pridobitve glede ekskluzive.

Pojdimo dalje. Navajati se more — in ta misel se je tudi v ekspoziciji uporabljala in je tudi g. minister v odseku o tem obširno razpravljala — običajno pravo.

Vzemimo, pridobitev prava ekskluzive po običajnem pravu bi bila mogoča sama na sebi — za to se ne bom prepiral; kakor znano, so juristi o tem različnega mnenja; vprašam pa: Kako pa nastane običajno pravo? Isto nastane po večletnem, nepretrganem izvrševanju, česar posledica je, da pride to izvrševanje, ki morebiti svojega pričetka nima v pravni zavesti, ampak je uzurpacija, pozneje v pravno zavest ljudstva in to postane potem »tacitus consensus populi«, splošno mnenje, splošno pravno prepričanje. Seveda, to pa se mora nepretrgano izvrševati. Kako pa je v tem oziru? Avstrijska cesarska krona je postala leta 1804, in od tega časa do lanskega leta se je ekskluziva uporabila samo enkrat — l. 1823. Noben človek, noben jurist ne bo skušal trditi, da je na podlagi enkratne uporabe nekega prilaščenega, uzurpiranega prava nastalo običajno pravo. Sploh vzemimo — in tu pridem v svojem govoru na predmet, ki je morebiti kočljiv, ker se tu mnenja križajo — vzemimo torej, da je l. 1823. ali prej obstojal tak »ius exclusivae« za Avstrijo, se moramo vendar vprašati: Je li današnja Avstrija,

posebno današnja monarhija, Avstrija iz l. 1823? Tu bo vsak rekel, da temu ni tako. Avstrija iz l. 1823. je bila absolutistiška država. V Avstriji iz l. 1823. je bila vtelesena državna ideja v katoliškem vladarju. Iste je o sebi lahko rekel: »Etat c'est moi, in razumljivo je, da se je mogla o takem vladarju tudi v verskih zadevah če prav ne »de iure«, pa vendar »de facto« in morebiti po običajnem pravu in po nazorih ljudstva združiti neka gotova moč tudi v verskih zadevah, brez škode, nasprotno v korist verskim interesom ljudstva.

Toda, gospoda moja, od tega časa smo imeli l. 1848., potem l. 1867., imeli smo leta s temeljitimi spremembami.

Avstrija je postala popolnoma druga država, nehala je biti katoliška država. Avstrija je dobila ustavo, ki je državi vtisnila kakor znano pečat medverstva. V isti se nahajajo osnovni zakoni, ki so bili od faktorja, kompetentnega za katolike, od sv. stolice, z najstrožjimi izrazi kar naravnost obsojeni.

Avstrija je postala ustavna država, v kateri se more vsako mišljenje prosto gibati in so povspeti do nadvlade. Kot ustavna država se more Avstrija, če so razmere take, vladati v katoliškem duhu, ako pridejo na krmilo katoliške stranke, more se pa vladati tudi v čisto nasprotnem duhu.

Versko mišljenje katoliškega vladarja se s tem čisto nič ne spremeni, kajti on je dal svojim narodom ustavo in je zavezan, da jo tudi izpolnjuje.

Avstrija torej po svojem bistvu ni več katoliška država in s tem se je naravno tudi njeno nekdanje razmerje do katoliške cerkve spremenilo.

V tem oziru opozarjam samo na jako primerno analogijo. Kako je bilo z odpovedjo konkordata? Kaj je rekla takrat avstrijska vlada, ko je odpovedala konkordat, ki je bil sklenjen na večne čase? Rekla je, s tem, da se je proglasila nezmotljivost pa-

LISTEK.

Pisma s pota.

Poljski napisal H. Sienkiewicz.
Posl. Podraski.
(Dalje.)

Proti zapadu.

Po preteku dvanajstih ur smo dospeli na mejo Illinoisa in Ajoda (Jova) na postajo, ali bolje naselbino Clinton, ležečo nad obrežjem Mississippija.

Bilo je ob solnčnem zahodu. Veličastni, toda na tem mestu še ne preširoki »Oče vod« se je bliščal v svojih velikanskih ovinkih kakor ogromno zlat trak in se je izgubljal v temnem gozdu. Njegovo obrežje je zaraslo v goščavo. Videti je, da še ni preteklo mnogo let od tega časa, kar je beli človek položil svojo železno roko na to okoličico. V Clintonu še lesene hiše niso počrnele od solca in vetra. Naselbina je, kakor bi bila še včeraj osnovana; neštevilne hiše stojijo na črnem blatu; tuintam se svetijo velike mlake. Celi kupi iverov še leže pred hišami. Tam dalje so začete stavbe, kupi

desek in debel, posekanih v bližnjih gozdih. V nekaterih deblih tiče zasajene krive pjonirske sekire: povsod je nered, kakor je navadno v naselbini, ki ima šele nastati. Ta nered še povečajo kretajoča se goveda in ovce, ki se valjajo po črnem blatu; ako se njim pa približa vlak, dvignejo nosove iz kaluže. To je prva naselbina, v kateri je moči zapaziti povsem pjonirsko življenje; toda kdo ve, če se ne spremeni čez nekoliko let v veliko mesto, čemur lega na preseki velike železnice iz Mississipi zelo ugaja.

Na vodah »Velikega očeta« je povsod veliko gibanja. Videl sem galere, splave, čajke obložene z različnim blagom, plavajoče brčkone do St. Louisa in nemara še dalje. Mornarji na teh ladjah nosijo flanelaste srajce in oguljene klobuke, so krepki, visoki ljudje in so pravi tip obmejnih Američanov, živečih na meji civilizacije in puščave, o katerih sem imel priliko dokaj čitati v pripovedkah Coopera, Bret-Hearta in drugih. Njih zaraščena grla, energični izraz obraza, samokresi moleči iz žepov: vse to jih spreminja v nekaka povestna, romantična in na pol razbojniška bitja.

Dohajajo večinoma iz Visconsina, ali iz pritokov »Velikega očeta vod«, na čijih obrežju vlada še divje in stepno življenje. To se že opaža na njih: mnogo pijejo ter se za vsako malenkost bijejo; njih nerazbrzdane strasti izbruhnejo brez vsakega pravega povoda; sicer pa so pošteni in pravični ljudje, dasiravno je njih pravičnost, v primeri s pravičnostjo drugih, časih slična okrutnosti.

Jova pripada k civiliziranim deželam, in Veliki zapad se začneja šele za reko Missouri, pri precej velikem mestu Omaha, mimo katerega tudi drži železnica dveh ocev. Vendar nočem prehiteti zemljepisja v pripovedovanju, zato se vrnem v Clinton. Po poldrugo uro trajajočem odmoru odrine vlak dalje. Železniški tir drži sedaj po krajini, ki je popolnoma brez gozdov ter se neprestano dviga do velikanske gorske planote, ki zavzema vse središče Zedinjenih držav in tvori stepe, ali kakor jih tukaj imenujejo »prerije«. Na obeh straneh železnice se še vidijo »farme«, toda že redkeje nego v Illinoisu. Ponekje sem videl pri mesečni svetlobi polje, zasejano s koruzo. Njena vi-

soka, črna, uvenela in otožna stebila so ostala ondi še od poprejšnjega leta. Čim dalje drvimo proti zapadu, tem pustejši postaja svet. Jova, preprežena z železnicami na vse strani, se more smatrati kot veža te velikanske puščave, zavzemajoče planoto od Missouri do Sierra Nevada. Krajina je povsod ravna; samo tuintam so neznatne doline in griči. O drevju ni niti sledu. Pogled se ti izgublja v daljavi, da ne najdeš predmeta, na katerem bi si mogel odpočiti. Konec civilizacije je moči opaziti tudi na družbi, kakršna napolnjuje vagone. Namesto skrbno opravljenih, več ali manj elegantnih gentlemanov, se napolnjuje vlak z bradatimi in brkastimi bitji, oguljeni obleki, z umazanimi culjami poleg sebe in z samokresi za pasom. Razgovarjajo se glasno in burno; časih se čujejo robate kletve; klobčiči dima se vzdigujejo v vagonih, duri treskajo, ker jih odpirajo in zapirajo s krepko roko; v razgovoru čuješ večkrat imena Sioux in Tawnis, kar označuje Indijane, bivajoče v Nebraski in Dakoti.

(Dalje prib.)

peža, je postal drugi kontrahent sv. stolice, popolnoma drug, to se pravi, sv. stolica se ni držala pogodbe, katero je Avstrija na slovesen način sklenila s sv. stolico na večne čase.

Ne bom se spuščal v razpravo, je li bilo dopuščeno tako dokazovanje od strani takratne naše vlade. Toda kar je enemu prav, mora tudi drugemu prav biti, in tako moramo mi katoliki danes, ko se gre za »ius exclusivae«, reči, da subjekt cnega prava, če je prej obstojal, danes več ne obstoja in se torej tudi to pravo od strani naše države ne sme več uporabljati.

In, gospoda moja, kaj pa je ta »tacitus consensus populi«, iz katerega nastane običajno pravo? Kaj je »populus«, čegar »tacitus consensus« ima tu svoj pomen? Gotovo samo oni, ki se po svojem prepričanju štejejo za ude cerkvene, katoliške družbe.

Ako je torej v pravni zavesti te cerkvene družbe katoliškega sveta prepričanje, da ima Avstrija tako pravico, potem se more govoriti o običajnem pravu, ako pa tega pravnega prepričanja ni, potem se o običajnem pravu ne more govoriti.

In ravno v tem slučaju je zvedel gosp. minister zunanjih zadev v svojo nezadovoljnost, da ima katoliški svet in pred vsem avstrijski katoliki ravno nasprotno prepričanje, kakor je ono, ki je potrebno, da se ustanovi običajno pravo.

Vai so se dvignili in najodločnejše in najstrožje proti temu protestirali. In čegavo pritrjevanje je dobil gospod minister? Da, v »generalnem štabu«, N. Fr. Presse — je bil seveda ne le »tacitus«, ampak zelo glasen »consensus«. (Veselosť). Toda, gospoda moja, jaz jako dvomim, če je generalni štab »N. Fr. Presse« sploh krščen (veselosť), in drugič dvomim, pravzaprav ne verujem, da se pristeva oni družbi, ki jo imenujemo katoliško cerkev. (Veselosť)

Tako torej, gospoda moja, je s pogoji, iz katerih se naredi običajno pravo. Niti enega izmed teh pogojev nimamo, ne nepretrgane rabe, ne merodajnega »tacitus consensus«.

Ne morem pa svoje razprave o pravem vprašanju skleniti, da ne bi protestiral in sicer najodločnejše protestiral proti mnenju, ki se je izrazilo v odseku od strani gospoda ministra za zunanje zadeve, in ki meri na to, da se v tem slučaju ne gre za pravico Avstrije, ampak za osebno vladarsko pravico, za rezervatno pravico avstrijske krone. Dokaz za to nam gospod minister za zunanje zadeve dolguje. Avstrijske ustavne zakone sem bral.

Jaz menim, da so vendar naše postave merodajne za to, kaj je in kaj ni rezervatno pravo. Toda zastoj iščemo ustavnega zakona, sploh zakona, iz katerega bi se dalo spoznati, da se pri ekskluzivi gre za kako rezervatno pravo krone. Tudi gospod minister pride s svojim lastnim govorom v protislovje, ako trdi to, ker se na koncu merodajne razprave glasi (bere): »Z drugimi besedami, mi smo — prosim to ni prestolni govor, kjer Njega Veličanstvo govori, Mi, ampak govor gospoda ministra zunanjih zadev — mi smo sami sprožili to vprašanje ter svobodno postopali, ne da bi nas bil kdo opomnil.«

Torej mi, to se pravi, Avstrija je postopala, Avstrija je vložila veto, ne pa Njega Veličanstvo cesar Franc Jožef, dasi ima dotični »Secretum« podpis Nj. Veličanstva.

Moje mišljenje je povsem ustavno; četudi sem ultramontanec, imam preveč čuta za ustavno prostost, da bi se kdaj strinjal s takim stališčem. Gre se tukaj za veliki državni akt. Gospod minister je za to odgovoren, kar je, v nekem nasprotju s svojo teorijo, v odseku sam izpovedal, kjer je izrečno in večkrat povdarjal, da prevzame on popolno odgovornost.

Srbija.

III.

Belgrad, 17. febr. 1904.

Pod vtisom dogodkov na daljnem iztoku in vzburljivih glasov iz Stare Srbije in Makedonije se je zamotana politična situacija v Srbiji na mah razčistila; ministrska kriza, katere rešitev je bila vrlo težka, je bila hitro rešena. Kar pa je poglavitno, rešena je bila v pravcu, ki zadovoljava vse kroge v Srbiji. Novi kabinet je sestavljen iz najuglednejših

članov obeh radikalnih frakcij ter ima zaupanje naroda in kralja.

Rusko-japonska vojska je postavila tu v ozadje vse dogodke, ker vse živo spremlja z največjim zanimanjem borbe na daljnem iztoku.

Naglašati mi ni treba, da vse staro in mlado, od kraljevega dvora do zadnje koč, želi zmago ruskomu orožju. Po vseh cerkvah so bile božje službe za rusko zmago. V stolni cerkvi v Belgradu je bil navzoč namesto obolelega kralja prestolonaslednik Gjorgje, častniški kor, vsi poslanci in velika množica najuglednejših meščanov. Ruski zastopnik Muravjev se je zahvalil prestolonasledniku, in ruska vlada je sporočila, da jo osobito vsele simpatije narodnih poslancev. Skupščina je soglasno sklenila, da ruskemu caru izrazi želje naroda za zmago ruskega orožja.

Mnogi srbski častniki so se oglasili, da bi radi stopili v rusko armado ter šli v boj na daljnem iztoku, kjer je že nekaj srbskih častnikov. Brat kralja Petra, knez Arsen Karagorgjevič, ki je bil v ruski gardi kapetan, se je z mnogimi častniki oglasil, da stopi v vrsto ruskih čet in tako povrne Rusiji, ki je njegovega deda podpirala v borbah za svobodo od l. 1804. do 1813.

Ruska vojska je tem neprijetneje drnula srbske kroge, ker prihajajo nevesele vesti iz Makedonije in Stare Srbije. Doli je jako žalostno, četudi se turška vlada in »reformatorji« trudijo, da stvar predstavijo v lepši luči. Ravno sedaj je prišlo poročilo o nemirih v Djakovici, ker Arnauti nočejo slišati o reformah. Sukri-paša je moral z nekoliko bataljoni iz Skoplja v Djakovico, da napravi red. Turčija se sedaj najbolj boji srbskih vstašev, zato je vsem Srbom pobrala orožje, ako so na samu, da hočejo iti v »Homite«, to je med vstaše. Toda Turci bodo s tem dosegli ravno nasprotno, — jer pritisnuto jače, vse na višje skače.

Novi srbsko-makedonski odbor hoče, ako se kaj izrednega ne pripeti, to leto samo materialno podpirati tametni bedni in gladni narod, ker je danes za Srbe situacija ravno tako kritična, kakor je bila pred okupacijo Bosne in Hercegovine. Srbi pa so se toliko spametovali, da nočejo s krvavimi žrtvami koristiti drugim.

Cesar pa je danes v Srbiji nekaj tisoč mladih ljudi, ki komaj čakajo, da gora ozele in da gredo v Staro Srbijo in Makedonijo. In tega jim razumnejši ljudje ne morejo zabraniti.

O vsem gibanju vam hočem poročati obširneje, ker vtegnejo se razplesti še krvavi boji na Balkanu.

Kralj je že toliko ozdravel, da je prisostvoval banketu na čast novih ministrov. Danes se praznuje stoletnica začetka prvega srbskega vstanka l. 1804. V kratkem se objavi ves program slavnosti. Upamo, da se bodo tudi Slovenci po svojih zastopnikih vdeležili te zgodovinske slavnosti.

Novi vojni minister Putnik je najboljši srbski general-štabni častnik. Skupščina mu je odobrila ves vojni proračun. Poleg tega je dobil za neke vojne priprave kredita tri milijone dinarov.

Skupščina konča svoje delo koncem meseca.

Položaj na Balkanu.

Evropska diplomacija se trudi na vse načine, da uduši balkansko vstajo. A zdi se, da bo njen trud brezuspešen, ker ne zastavi svojih sil na pravem mestu, odkoder prihaja vse zlo. Pomirjevalna poročila so v toliko utemeljena, v kolikor se nanašajo na avstrijsko-ruski dogovor, ki je najvažnejše jamstvo, da se ne razširi balkanski požar. Na drugi strani pa bo toliko težje preprečiti vstajo, čim jasnejše se kaže zlobna volja Turčije, da zatire reformno akcijo. Na v Belgradu in Sofiji, tamveč v Carigradu je ognjišče, odkoder preti nevarnost, in tje bi se imela evropska diplomacija obrniti.

Makedonski vstaški odbor zatrjuje sicer, da hoče počakati izpeljanja reform, a vstaši se bodo naveličali čakati, ker skuša porta na vsak način onemogočiti reforme. Da grozi na Balkanu nevarnost, to najbolj dokazuje vstane Albancev, ki se je kar čez noč pojavil, a se gotovo pripravljaj dalj časa.

Turška vlada je evropskim državam menda poslala noto, v kateri je našela v 13 točkah vse pritožbe, ki jih ima zoper Bolgarijo. Slednjič pa baje odkrito priznava, da je bilo reformno delo popolnoma brezuspešno, in na koncu izjavi, da v Makedoniji ne bo prej miru, dokler Bolgarija ne bo poražena.

Strahno revidirano makedonskih beguncev, ki se iz strahu pred Turki ne upajo vrniti domov, je slikal nadškof Me-nini na Dunaju te dni cesarju. Bada je nepopisna, zlasti v Burgasu, kjer je nad 12.000 beguncev iz drinopolskega vilajeta.

Nadškof je videl vso pretresljivo sliko grozne, erce razdirajoče revščine: Žene v raztrganih oblačilih, napol bese otroke, v cunje zavite, hrome in bolehnne starce. Na vseh obrazih so razliti izrazi groze, sledovi lakote in panične groze.

Bolgarska vlada in javna usmiljenost je storila vse, da nesrečnejšem pomaga, a rev-

ščina je mnogo večja, da bi jo mogli uto-lažiti. Beguni bi si edino na ta način opomogli, da se vrnejo domov, a prej se mora povrniti red v deželo. Turška vlada pa zdaj grozi, da bo po Makedoniji zaprla vse šole, ako uditelji z življenjem ne jamčijo za to, da ne bo izbruhnil vstane. Da bi se s tem nasilnim činom upor v Makedoniji le povečal, je gotovo.

Po poročilih iz Soluna vstaja Albancev še vedno traja. Meni se da, da bo Turčija vzela za povod, da iz Male Azije pošlje peti obo-roženi vojni kor. Iz gotovega vira so v Solunu izvedeli, da je porta sama nalašč povzročila albanske nemire. Turški krogi pa razširjajo govorico, da so albanski vstane podnetili avstrijski agitatorji! Tudi »Giornale d'Italia« piše, da je Avstrija naščuvala Albance k upor.

Državni zbor

se snide, kakor se z gotovostjo zatrjuje, med 3. in 8. marcem. Dolgo ne bo zboroval, ker je Velika noč že 3. aprila. Tri do-bre tedne, ki jih ima na razpolago, bo najbrže izpolnil z nujnimi predlogi. Zgodilo pa se ne bo nič, ker so se Cehi odločili za ob-strukeijo, in vlada bo s § 14. rešila rekrutno predlogo.

Mobilizacije ni.

Z ozirom na vest, ki so jo nekateri listi prinesli, da se skličejo črnovojniki, je izjavil domobranski minister, da ne more biti govora o tem, da bi bili črnovojniki poklicani pod orožje. To se zgodi tudi le na ukaz cesarjev. Zato ni nikaže vzroka, da se ljudstvo vznemirja, ker ni bilo izdano nikako mobilizacijsko povelje niti na črno vojsko niti na kako drugo oboroženo moč.

Ogrska delegacija

je včeraj nadaljevala razpravo o vojnem proračunu. Del. Bolgar je povdarjal, da je novi vojni minister uvidel važnost svojega stališča in nastopil je v odkrito, jasno razpravo predstojajočih vprašanj, ki imajo biti rešene. Potrebo skupne armade je mi-nister utemeljil, kakor še ni bila nikdar po-prej. Obstojati mora solidariteta med armado in narodi. Proračun vzprejme. — Delegat Laszka r y smatra, da so vojaške konce-sije Ogrski premajhne, zato ne vzprejme pro-računa.

Grofa Apponyija niso reforme zadovoljile, on zahteva madjarski poveljni jezik; glasuje zoper proračun. — Min. pred-sednik Tisza govori o pogodbi med Av-strijo in Ogrsko. Izjavi, da bodo izpolnjene vse točke, ki se nahajajo glede vojaškega šolstva v programu liberalne stranke. Ma-djari dobe mesto v armadi, ki jim pristoj-a. Vlada je storila vse, kar je mogla storiti. V ogrsko javno življenje se mora vrniti mir. Napadal je Apponyija, ker vedno spreminja svoje stališče, in zato ne more biti voditelj naroda. — Apponyi mu je razburjen odgovorjal. Razprava se je odgodila na danes.

Slovani v Nemčiji.

Po zadnji statistiki je v Nemčiji 51.881.131 prebivalcev, ki govorijo nemški; 258.137 ljudi se je izjavilo za dva materinska jezika: nemški in slovanski. Med temi je okrog 200.000 Poljakov. Oseb, ki so izjavili kak nenemški jezik svojim materinim jezikom, je bilo 3.645.103. Poljakov je v Nemčiji 3.086.489, Kašubov 100.213, Lužiških Srbov 93.032 in 9.617 Rusov. Osobito pozornost zasluži šte-vilo Kašubov. Zadnji čas so jim nemški slavisti določili mnogo nižji broj, kakor je to pokazala nemška uradna statistika. Lu-žiški Srbi izumirajo tudi v onih krajih, kjer niso podvrženi uradnemu zatiranju, kakor n. pr. na Saksonskem. Zanimivo je i to, da v Nemčiji živi okrog 117.000 Čehov.

Iz brzobjav.

Dunaj. Cesar bo s svojim obiskom angleškega kralja izrazil le svojo uljudnost in prijaznost napram njemu, ter ga tudi ne bo spremljal niti eden uradnik iz zunanjeja ministrstva. Izognil se bo vsemu, kar bi Ru-sijo moglo prizadeti.

Berolin. V državnem zboru je bila na dnevnem redn razprava o proračunu za vzhodnoazijske izdatke. Centrum je priznal, da je zdaj nemogoče vzeti posadke iz vzh. Azije. Proračun je bil dovoljen.

Belgrad. Ruski car je vsprejel princa Arzena Karagorgjeviča, brata srbskega kra-lja, v avdienci in ga imenoval šefom huzar-skega polka, ki se zdaj nahaja v vzh. Aziji ob reki Jalu.

Madrid. Vlada predloži zbornici pred-log, naj se ji dovoli izvanredni kredit v znesku 8.834.500 peset za vojne priprave in 950.000 peset za mornarico v svrhu obrežne brambe. Ministrski predsednik trdi, da je to potrebno, da se ohrani nevtralizeta Spanije.

Dunaj. Včeraj ob 9 uri dopoldne so se zbrali v kvežskojski palači udeležniki škofjskih konferenc k prvemu posvetoivanju pod predsedstvom kardinala in knezoškofa dr. Grusche. Prišli so: kardinal in knezo-nadškof solnograški Ivan Katschthaler, ljub-ljanski knezoškof dr. Jaglič, mariborski knezoškof dr. Napotnik in branski škof Fran-

Bauer. Graški knezoškof dr. Schuster je do-šel včeraj zvečer.

Rusko-japonska vojska.

Vojna sredi sedaj Rusom ni mila. Ja-ponci so z zvijačo Rusijo slepili, da so jo nepripravljeno napadli. Njihove trenutne uspehe pa je angleško časopisje razkricalo po celem svetu. Zato se ni čuditi, da je ja-ponskim prijateljem zrasel greben, ruski pri-jatelji so se pa ohladili.

Včerašnje brzobjave so nam to potr-dile. Francozi so takoj dali Japoncem izjavo, da ne bodo Rusom pomagali. Angleži pa vedno očitneje kažejo svojo prijaznost do Japoncev. Kako so ozko zvezani Angleži z Japonci, se vidi iz tega, da so ponudili Ja-poncem svoj otok Ceylon, da bodo tam imeli zaprte ruske vojne vjetnike. Kakor zasme-hovanje se čuje vest, da se ponuja angleški kralj Edvard Rusom za posredovalca in raz-sodnika. Ta bi že tako razsodil, da bi se Ru-se ne bilo prav, in da bi se vnela še voj-ska med Rusi in Angleži v Tibetu in Tur-kestanu. Sploh hoče Anglija zaplesti Ru-se v vedno hujšo boje v vzhodni Aziji in na Balkanu, da bi med tem Tibet vzela zase. To je načrt kramarskih Angležev.

Nemci so se proglasili za nevtralne, a vendar je nemški cesar dal dve bolnišnici na razpolago Japoncem. Švedija pa ravno pred nosom Petrograda zbira vojne ladje in mobilizira vojaštvo.

Rusija je poslala zopet dva odlična vo-jaška veščaka na Vzhod: generalajntanta Zilinskega kot načelnika namestnikovega štabu in general-majorja Rennenkampfa kot poveljnika transbajkalskih kozakov.

Včeraj smo brzobjavno poročali, da so Japonci pred Port Arturjem vzeli štiri ruske ladje. Kakor se nam danes poroča, so bili to štiri »lovec torped«, kateri so prežali na japonske torpedovke. Vendar se Japonci ne upajo zdaj še z vso silo naskočiti Port Ar-turja. Hočejo ga odrezati od mandžurske ar-made, in zato pošiljajo zdaj velike množice vojaštva na sever proti korejski meji. Tudi Rusi se pomikajo proti tej meji. Prošle dni so že na več krajih udarile skup ruske in japonske s p r e d n j e s t r a ž e, pri čemer je prišlo do manjših prask.

Tu bosta obe armadi morali imeti prvo odločilno bitko. A to najbrže še ne bo tako kmalu. Časte so slabe, vreme neugodno, silno težko je, preskrbovati vojaštvo s pro-viantom. Trajalo bo morda še nekaj tednov, predno bosta oba nasprotnika pripravljena na veliki, odločilni boj.

Tudi ruski poslanik v Parizu, ki se je zahvalil francoski družbi »Rdečega križa« za ponujeno pomoč, je rekel, da bo te pomoči v večji meri treba najbrže šele čez nekaj tednov. Obe stranki se hočeta torej teme-ljito pripraviti.

Zdi se, da nameravajo Japonci tudi na-pad na Vladivostok. Zadnje vesti se glase:

Vladivostok, 23. febr. Rusko ladjeve se je vrnilo v Vladivostok. Tu je proglašen preki sod. Vsi rezervisti so pokli-cani pod orožje. Vse konje je vlada vzela za vojaške namene. Kitajci so v delu pri-utjevanju mesta, ki je pripravljeno na daljše obleganje.

Rusi in Angleži. — Mobilizacija proti Indiji.

Vaj-haj-vaj, 23. febr. Iz Daljnega se je pripeljal sem angleški parnik »Chingping«, ki pripoveduje, da so ga Rusi napadli na potu in da je dobil več streliv. Ruska pristaniška ladja, ki je peljala »Ching-pinga« iz pristanišča, pa je zadela ob na-stavljeno mino in zletela v zrak.

Peterburg, 22. febr. Tukaj krožijo vznemirjujoče vesti zaradi sovražnega postopanja Angležev. Vsled tega bo Rusija takoj mobilizirala tur-kestarsko armado. Hivska in buharska armada, ki imata braniti rusko mejo protian-gleški indijski armadi, sta že mobilizirani.

Peterburg, 22. febr. Japonska je izjavila, da smatra oglje in živež za kontra-band. Aleksejev zahteva od Angležev, naj dovolijo ruskim ladjam, da nalagajo oglje in živež v Hongkongu in Singaporu za po-tovanje 12 dni, kolikor rabijo do Port Ar-turja, japonskim ladjam pa samo za dva dni, kolikor rabijo do Formoze.

Druge države.

Washington, 22. febr. (Kor. ur.) V vladnih krogih se vznemirjajo zaradi do-voza živeža na rusko-japonsko bojišče. Ame-rikanci so poslali velikansko množino živeža za obe armadi, ki je že na morju. Dálej se je smatralo vedno, da je živež tedaj »kontreband«, kadar je izrečno namenjen za eno vojskujočih se strank.

Dunaj, 22. febr. Vse mirovne družbe so danes kot na rojstni dan Washingtonov, izdale izjave za svetovni mir. Deputacija av-strijske mirovne družbe je bila pri min. pred-sedniku Koerberju.

Rim, 22. febr. Ruski admiral Avelan se je zahvalil italijanskemu mornariškemu ministru Mirabellu za pomoč, ki so jo izkazali mornarji italij. vojne ladje »Eiba« ruskim vojakom v Čemulpu.

Madrid, 22. febr. (Kor. ur.) Vlada je predložila zbornici predlog za izredni kredit 8 834 500 pezeta, da si nabavi vojnih priprav, in 950.000 pezeta za mornarico in obrambo obrežja. Min. predsednik je izjavil, da nalaga to dolžnost Spaniji njena nevtralnost.

Madrid, 23. febr. Zaradi vojske je španski kralj odložil svoje potovanje v Pariz, Berlin in Dunaj.

Suez, 22. febr. Včeraj sta z juga sem prišli ruski transportni ladji »Orel« in »Smolensk«.

Washington, 22. febr. Na noto Združenih držav glede nevtralnosti Kitajske je odgovorila Japonska, da bo spoštovala nevtralnost Kitajske v krajih, ki niso od Rusov zasedeni, pod pogojem, da se k temu zaveže tudi Rusija. Rusija je pa izjavila, da bi isti predlog sprejela pod pogojem, da Kitajska najstrožje varuje svojo nevtralnost in Japonska pa spoštuje mednarodno pravo in z državami sklenjene pogodbe. Hkrati pa Rusija očita Japonski, da je pri Port Arturju in Čemulpu prekršila mednarodno pravo.

Rim, 23. febr. Vladni listi taje oboroževanje Italije. Pravijo, da se bo posrečilo lokalizirati vojsko. Tudi glede Balkana ni nobene nevarnosti, ker so prizadete države čisto edine v svojem postopanju.

Prodiranje proti korejski meji.

London, 23. febr. Več sto ruskih kozakov je prišlo v Kazan na Korejskem. Nekateri so že prekorali reko Čong pri Čagjangu in so prerezali brzojavne žice severno od Andžua.

London, 23. febr. Japonci so transportirali vojaški kor. obstoječ iz treh divizij, v Korejo. Dva najstot diviziji so zdaj izkrcali in še ena divizija sledi v kratkem. Poveljuje se armada iz Čemulpa. Japonski polki bodo šli proti severu. Manjši oddelki so že odšli, da prirede skladišča in preskrbe za proviant. Pričakuje se, da pojde cela armada proti Pjongjangu.

Petrograd, 22. febr. Vojne operacije v Koreji zadržujejo velikanski sneženi zametli. Mukden je ves s snegom zametn. Ob obrežju divjajo pravi cikloni. Korejska vlada je izdala proklamacijo na prebivalstvo, da se naj Japoncem ne delajo nikake težave pri preskrbovanju živeža.

Petrograd, 22. febr. Bajkalsko jezero je debelo zamrznjeno. Za bajkalsko železnico dovozijo vsak dan 10 000 pragov. Polagajo jih kar v led. Zgradba železnice napreduje silno hitro. Od 8. febr. do danes je že 16 kilometrov novega tira. Na pomoč so prišle zopet tri stotnije železniškega polka.

»Rdeči križ«

Ruski »Rdeči križ« v Peterburgu ima premoženja 12 in pol milijonov rubljev, ki se razdele na 636 zavodov. Na razpolago mu je 2500 »sester« in mnogo postrežnic.

Japonski »Rdeči križ« šteje 800.000 članov in ima leten dohodek 42.000 frankov.

Oboroževanje.

Rusko-japonska vojska je dala mnogo dela izdelovalcem orožja. Posebno v Luiku (Lüttich) v Belgiji izdelujejo zdaj strelnega orožja v velikanski množini. Železnica prevaža tolike množice revolverjev in pištol, da mora drugi promet zastajati. V poresko-vestfalskih industrijskih pokrajinah so dobile tovarne velika naročila na suknjo za Japonsko.

London, 21. februarja. Japonska kraljica »Tukačib« katero so Rusi v boju pri Čemulpu tako poškodovali, da je utonila, je bila najlepša ladja celega brodomstva in je imela 4000 ton.

Sanghaj, 23. febr. Japonski mikado je izjavil, da se bo vojskoval proti Rusom do zadnjega. Pripravljen je ves zaklad japonske cesarske rodbine žrtvovati za vojsko, če bo treba.

Koroške novice.

k Višji redovi se bodo letos delili v naši školi: dne 15. 17. in 19. julija v stolnici vsakokrat ob 7. uri zjutraj.

k Letošnje duhovne vaje bodo: 1. v kn. šk. deškem semenišču »Marijanišču« od 22. do 26. avg. in 2. v duhovskem semenišču od 12. do 16. sept.

k Še pri kršč. nauku hočejo ponemčevati. Dne 23. t. m. se je predlagalo v seji okr. šol. sveta celovškega, da se mora od 3. raz. naprej tudi kršč. nauk poučevati nemški, češ, da so vse učne moči podvržene šolski disciplini. Krepko je ugovarjal g. dekan Angerer, Nemeč, a vseskozi pravičen, da so duhovniki v prvi vrsti dušni pastirji, in da morajo učiti tako, da najbolje dose-

žejo svoj namen. Tako je. Veroučne ure niso za ponemčevanje, ampak za krščanski nauk. Ponemčujejo že učitelji zadosti. Toda morda so pa še ti nenaravni uspehi nepopolni, da hočejo še kathehe vpredi v ponemčevalno igro. Ne boš »Mihelja! Slov. koroški duhovniki ne bomo nikdar podpreniki g. Palle. Mi nismo njegovi, ampak Kristurovi poslanci. Kadar nam bodo šolske oblasti dokazale iz svetega pisma, da se morajo koroški Slovenci ponemčiti, potem bomo mi storili svojo dolžnost. Dotlej pa nas le pri miru pustite!

Štajerske novice.

s Shod na Slatini. Dne 21. t. m. je imelo katoliško politično društvo na Slatini svoj občni zbor, na katerem se je izvolil novi odbor. Potem je poročal g. dr. Jurtela kot naš tukajšnji deželni poslanec v dežel. nem zboru štajerskem. Govoril je obširno in temeljito o groznih težavah, katere morajo prenašati v Gradcu slovenski dež. poslanci. Pri novih volitvah za deželni zbor je bil odločno sklenil dr. Jurtela, da več ne prevzame mandata. A ker ga je ljudstvo prosilo, naj še prevzame to nalogo, jo je prevzel, da ljudski želji ustreže. Zato ga je pa napadel neki slovenski list, česar je najmanj pričakoval. Obširno je popisoval, kako se je kovala v deželnem zboru volilna reforma, da se je napravila zveza vseh kmetskih deželnih poslancev v deželnem zboru v ta namen, da pri novih splošnih volitvah dobimo kmeti, če se vsi volitve udeležujemo, izmed osmih novih mandatov vsaj šest. Za Gradec in okolico se bodeta dva poslanka izvolila; a ta dva bodeta ali nemška narodnjaka ali socialna demokrata. Navzodim je polagal na srce, naj na dan volitve zapustijo vse druge svoje posle, da se udeležujejo volitve. Nadalje je govoril o brezobrestnih posojilih, za katera dežela po predlogu grofa Stürgkha noče več dati kakor 200 000 kron. Povdarjal je nadalje, kako važno je za nas Slovence, da dobimo kmetijske šole, v katerih bi se naši fanti podučevali ob zimskem času ali k večjemu po eno leto. — Predsednik Vinko Žurman je izrekel poslancu v imenu navzočih prihodno zahvalo, čemur so vsi pritrdili. — Nato je nastopil državni poslanec Žičkar, kateri je govoril najprej o vzrokih, zakaj ne deluje državni zbor. Popisoval je krivice, katere se godijo Čehom in Slovincem. Od nekdanje večine državne zbornice so odpadli nemški konservativni poslanci in Poljaki, tako da zdaj držimo skupaj le še Čehi in Jugoslavi. Od l. 1897. do danes je državni zbor dovršil samo enkrat državni proračun. Takrat je prišla v razpravo celjska spodnja gimnazija s slovensko nemškim učnim jezikom. Pokazalo se je od strani nemških strank vse sovraštvo proti nam, ko so hoteli nam odvzeti še to drobtinico, katero nam je poprej vlada privoščila. Poslanec Žičkar je nadalje govoril o državni postavi zastran kmetijskih stanovskih zbornic in o potrebi, da se v vsaki deželi, kjer prebiva več narodov, ustanovijo te kmetijske zbornice po narodnosti. Razpravljal je potem vinsko klavzulo in o postavi zoper ponarejanje pišči in živil itd. Ljudstvo mu je živahno pritrjevalo. Slednjič so ga volilci interperirali o raznih narodno-pospodsarskih stvareh, n. pr.: Kaj je s postavo zoper pi jančevanje, kaj je z znanim Bratuša, kaj je s povračili brezobrestnih posojil po novi postavi, kaj s poldnevni školskim podukom itd. Ko je gospod poslanec na vsa vprašanja dal dovoljen odgovor, se mu je izrekla zahvala in zaupanje. — Nato so se sprejele primerne resolucije in z živio klici na presvetlega cesarja in svetega očeta se je sklenilo zborovanje. Shod je bil javen. Navzočih kmetov se je naštelo okoli 200.

š Brežice. Dne 20. svečana je umrla, prevedena s sv. zakramenti, gdš. Zofiga Mešiček, sestra č. g. mestnega župnika. Kako je bila rajna priljubljena, je kazal njen veličastni pogreb. N. v. m. p.!

š Savinjska dolina slovi kot narodna. In vendar ni vse, kakor bi moralo biti. Nekaj vzgledov: Vransko, naroden trg, ima pošto, katere poštni voz vozi od Vranskega do St. Petra — samo nemški napis »k. k. Post Franz«. Ali ni to sramota? Samonemških poštnih pečatov imamo tudi dovolj. — V velikem kraju Savinjske doline je trgovina, kjer je običaj, da se vsakega boljše oblečenega človeka pozdravi in ogovori nemški. In to je ena narodnih trgovin. Videl sem »narodno« šolo, v kateri je v vodjevi pisarni vse polno samonemških napisov. Ob meji spodnje Savinjske doline je »narodna« trg, v katerem kar mrgoli nemškutarja.

š Na Polzeli dviga nemškutarja glavo. Izmišlili so si celo bojkot in ga pri nekem narodnem obrtniku že začeli. Sicer je smešno, če hočejo Nemci bojkotirati, pa značilno je zanje, da se drznejo sredi Savinjske doline tako nastopati. Slovincem pe so sami pokazali pot, po kateri jim je hoditi. Istotam se

*) Poslanec Fürst je izvoljen tudi od kmetov, a on se trdovratno drži nemške narodne stranke.

že dalje časa — posebno intenzivno pa zadnje dni — širi agitacija za nemško šolo, ali bolje, ponemčevalnico. A število nemških otrok se dolgo ne dosega polovico ducat, in to so otroci priseljencev, ki bivajo na Polzeli od danes do jutri, in ne domačinov.

š »Studentenheim« snujejo v Mariboru. Neko vojaško bolnišnico menijo preizidati, da bo služila novemu zavodu. V katerem bi bilo prostora za 60 dijakov. Obrnejo se do deželnega zbora, da jim da podporo, kakor ptujskemu »studentenheimu«, kateremu daje na leto 4000 kron.

š V Brežicah je dobilo društvo, ki ustanavlja ondetni »Deutsches Heim«, deset tisoč kron posojila od »Südtiroler«.

Belokranjske novice.

V Metliki vlada še vedno velika razburjenost radi občnega zbora prve dolenske posojilnice. Vso zadevo ima sedaj v rokah sodišče. Na njen izid je vse silno radovedno. G. Lapajnet »Slov. Zadruga« v Celje-Krškem je pisala meseca grudna prošlega leta »zanimive črtice« o prvi dolenski posojilnici, odkar je ta pristopila k »Zvezi slovenskih posojilnic v Celju«. Pred kakim letom se je seveda drugače glasilo priporočilo od »Zadruga«. Pisala je namreč, da imajo od prve dolenske posojilnice največ dobička davkarja in odborniki in da so bile preje dividende prevelike. Sedaj je »Zadruga« na to pozabila. Zato pa tudi ne pričakujemo od nje, da bi podala javnosti še »zanimivejša črtica«.

Petnajst goldinarjev je bila dividenda pri »prvi dolenski posojilnici«, ko niso mogli najti napake pri računanju v znesku sedemindvajset tisoč goldinarjev, a so našli napako v znesku štirih krajarjev.

Revizijo zahtevajo zadrugniki pri »prvi dolenski posojilnici«, ker ni bilo še nobene pri tem zavodu, četudi obstoji že skoro celih 29 let.

Pustne šeme so se igrale letos po metliških ulicah belokranjsko železnico. G. Plantan ni bil zraven. Pozabile pa so letos v Metliki predstavljati pred mestno hišo prizor, kako naj bi nekdo pri prvem občnem zboru »prve dolenske posojilnice« dajal deleže.

Iz Semiča smo zadnjič poročali, da je umrl neki 93-letni mož. V Vavpji vasi pa živi neka Mica Bajec, stara 98 let, pa še prav krepko trese optni koš na hrbtu.

Semiška prostovoljna požarna bramba je priredila zabavni večer v prestorih gostilne pri »Matičku« pustno nedeljo. Vršilo se je več veselih pesmi. Nato so igrali še precej dobro igro »Vedeževalka«. Tombola in prosta zabava je zaključila veseli večer.

Zadnji semenj v Semiču je bil dobro obiskan v kljub skrajno neugodnemu jutranjemu vremenu. Živina je bila silno draga.

Pasji kontumac imajo v Dragatušu.

Primorske novice.

p Zaradi občinskih volitev v Trstu so se skupno razgovarjali soc. demokrati in zastopniki političnega društva »Edinost«. In sicer so prišli slednji na shod socialnih demokratov. »Edinost« poroča: »Na dnevnem redu je bila razprava o razpuščenju mestnega sveta. Stališče soc. demokracije je preciziral v daljšem govoru g. Linhart. Izvajanja govornika so bila na marsikaterem mestu zanimiva in zabeležena vredna, ker moremo soditi po njih, da se je med slovensko demokracijo v Trstu jela pojavljati evolucija v presojanju tržških razmer, kakor jo moremo le z zadovoljstvom pozdravljati. Stališče polit. društva »Edinost« je označil g. dr. R. y b a f. Govorili so tudi nekateri drugi govorniki.«

p V Dekanli sta bili dve jako dobro obiskani veselici izobraževalnega društva.

p V Kopru so Italijani ustanovili proti slovenski posojilnici svojo »Cassa rurale«, ki dela obšutno konkurenco.

p Razpisane službe v finančni stroki. V območju c. kr. primorske finančne direkcije so razpisane nastopne službe: mesto višjeuradnega upravitelja v VIII. plačilnem razredu, mesto višjeuradnega kontrolorja v IX. plačilnem razredu, eventuelno mesto upravitelja v IX. plačilnem razredu, eventuelno dve mesti prejemnikov, ozir. kontrolorjev v X. plačilnem razredu na c. kr. linijskih užitninskih uradih v Trstu. Svoje ročno spisane prošnje je vložiti finanč. ravna teljstvu v Trstu v teku 4. tednov, računano od 4. febr. dalje.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. februarja.

Volilna reforma. »Narod« se prepira zdaj s socialnimi demokrati zaradi volilne reforme. »Narod« ima zoper splošno in enako volilno pravico seveda le en pomislek: — Da bi se ljudstvo ne dalo komandirati od graščinskih valptov in glasovati za sloven-

sko nemško zvezo liberalne gospode. Zato pa zmerja socialne demokrate, da delajo »tlako dr. Susteršću«. V tem prepiru je liberalna »inteligencija« vsekako spodaj. Vsak člandič, ki ga spusti ta gospoda v »Narod«, je priznanje, da imajo liberalci po krivici deželno blagajno v rokah in da se zavedajo, da sede v deželnem zboru le toliko časa, dokler se ta krivica umetno vzdržuje. Vun z volilno reformo! Pravico ljudstvu!

Odkod izvira liberalna stranka?

Tri dni nam neki jako mladi dijak, ki očitno ni še prišel čez Haeckela v svojih studijah, v »Narodu« dokazuje, da je Haeckel največji filozof in učenjak. Mlademu dijaku priporočamo samo, da naj študira novejšo učenjake, ki so že davno zavrgli Haeckelove nazore! A za liberalno stranko, ki te članke objavlja, je značilno, da priporoča Haeckelov nauk, da človek izvira od opice. To so tisti, ki trdijo, da ne napadajo vere, ampak samo »klerikalizem«. V teh člankih se uči najgolejši panteizem: »Narava je Bog«, ki v bistvu ni nič drugega, nego ateistiški materializem. Liberalci so v svojem dušnem razvoju zastali za eno generacijo. Ko se že drugod učenjaki sramujejo neumne nauka, da je življenje samo nastalo iz tvarine, in ko že tudi darvinisti zamolčujejo gorostasno trditev, da se je človek razvil iz opice, pa prihajajo ti zaostali veterani liberalne armade še vedno s temi trditvami. Sicer pa, če mislijo liberalci, da so potomci opic, pustimo jim to! A ugovarjamo, da bi se bili mogli liberalci razviti iz orangutanga. Oni naj časte kot svojega očeta — mandrila, če jim je drago!

Medveda je srečal dne 21. t. mes.

neki posestnik iz Zarečja pri Trnovem na potu čez Snežnik v Stari trg. Ko mož počasi gazi sneg, zapazi deset korakov pred seboj na potu velikega medveda. Zaradi snega ni mogel mož misliti na beg. V eni roki je držal dežnik, pod pazduho gorjačo, z drugo roko je v žepu stiskal 18 kronic. Reče se kosmatinca tako ustraši, da potegne iz žepa roko in raztrese svoje kronice. V strahu je zakričal: »O stric, ali sva skupaj?« Medved pa prekorači cesto, možko se usede in si s tacco drgne gobec. Mož se ob cesti zmuza mimo medveda in šele v Leskovi dolini se spomni svojih kronic, katerih pa ni šel iskat.

— Slovensko čebelarstvo

v Ljubljani naznanja svojim članom, da se jim nudi izredno ugodna prilika zavarovati svojo čebelarjo — in najsi bode ta še take obširna — proti požaru, tatvini in obveznosti čebelarja za škodo povzročeno po čebelah, ako dopolnjejo navedenemu društvu najkasneje do 1. marca t. l. znesek 30 h in natančen popis svoje čebelarje, to je čebelnjaka, število panjev itd.) Čebelarji, ki niso člani »Slov. čebelar. društva«, naj pošljejo poleg zavarovalnine tudi udnino za l. 1904. (2 K). Ker je letna zavarovalnina tako skrajno nizka, je pač pričakovati, da se čebelarji odzovejo kar v največjem številu temu vabilu.

— Iz poljanske doline.

Obeta in določuje se, da se v poljanski dolini in poljanskem hribovju napravi v doglednem času več novih šolskih stavb. Tako se bo zidalo novo šolsko poslopje v Poljanah, v Javorjih, na Suši, v Lučinah, v oseliški dolini pa kar štiri: na Trebiji, v St. Oselici, v Novi Oselici in v Leskovic. — Dobro je, da se ljudstvo izobražuje v šolah, čim bolj bo izobraženo, tembolj bo moglo v raznih strokah, posebno v gospodarskih, napredovati. Toda pri tem se pa mora tudi to povdarjati, da izobraževanje ne bo predraga: naj se ne zidajo drage šolske zgradbe, in naj bi se ogromni stroški polagoma pokrivali, da bo tako moglo ljudstvo te na novo narasle naklade zmagovati. To pa se premalo vpošteva, kakor je videti. Pred očmi imamo oseliško občino. Kdor pozna ondi krajevne, še bolj pa gmotne razmere, pač mora si reči, čemu še četrti šola na Trebiji? Čemu dve šoli pol ure na razen v eni župniji? Ako je šola nad cerkvijo predaleč za spodnje vasi, naj se pa nova šola postavi spodaj malo pod cerkvijo. Čemu se izgovarja s postavnim šolskim okolišem na Trebiji? Vsaj je bil še pred nekaj leti postaven šolski okoliš v Stari Oselici; šola za silo na Trebiji se je ustanovila le zato, ker v Stari Oselici ni bilo nobenega, ki bi v šoli podučeval. Ves občinski odbor soglasno smatra šolo za nepotrebno, tudi tisti, ki so iz Trebije doma. Le g. učitelj »Trate« silno vnet za zidanje te šole; na Trati sami pa poduk raditega trpi, ker dva-

krat v tednu hodi na Trebijo. Vseled bede se ljudje dedalje bolj v Ameriko selijo, in iz cele občine si mora že 300 ljudi v tujini kruha iskati. — Ako pojde tako dalje, se lahko zredi, da bodo precej prazne stale te šole. 1200 K bo občutljivo breme, kakor je proračun za to šolo, ktera ni prav nič potrebna. Gotovo je bolj primerno, da se ozira na potrebo in željo ondotnega prebivalstva, kakor pa na korist in željo posamezne osebe.

— **Hrvatske novice.** Izgredi vojakov v Zagrebu. V ponedeljek zvečer je zopet prišlo do vojaških izgredov in zopet so bili krivi vsega nemira madjarski topničarji. Nasilnost vojaštva se ne da več prenašati, a zagrebški listi si o tem ne upajo niti črtniti. Policija si napram vojakom ne upa nastopiti; pri enem takih izgredov je madjarski vojak znatno ranil poveljnika redarstva in ga udaril s pestjo v obraz. — »Nov. Srbobran« poroča iz verodostojnega vira, kakor smo že včeraj omenili, da bo sekcijki predstojnik za bogočastje in nauk Armin Pavić v kratkem upokojen, ker se je zameril sedanjemu banu. Na njegovo mesto pride sedanjí predstojnik pravosodja, Marjanović, katerega bo nadomestil septemvir dr. Posilovč. — V Zagrebu v prirediti meseca aprila pevske društvo »Kolo« koncert, na katerem se bo pel Hartmannov oratorij »Sv. Frančišek«, ki smo ga lani čuli v Ljubljani. — Mohamedanski semeniščniki, 70 po številu, štrajkajo v Sarajevu, ter se nočejo udeleževati predavanj. Pričujejo se, da se z njimi surovo postopa.

— **Gasilna društva.** Gameljni, dne 22. februarja: Gasilna društva v Gameljnih, Pirničah in Smartnem pod Smarno goro, ki jih je v letu 1901. ustanovil tukajšnji nadučitelj g. Fran Lavtizar, štejejo skupno že 90 deujodih udov. Na občnih zborih se je izvolil načelnikom za leto 1904 zopet nadučitelj g. Fran Lavtizar, katerega so v znak hvalečnosti vsa tri društva imenovala tudi svojim častnim članom. Podnačelniki pa so bili soglasno izvoljeni: Za Gameljne: Gregor Jeras, posestnik in gostilničar v Dolenjih Gameljnih; za Smartno-Tacen: Ivan Jerala, posestnik v Tacnu, in za Pirniče: Jos. Lavtizar, posestnik in gostilničar na Vrju. — Vsa tri društva delujejo prav uspešno. Nakupila so si v teku kratkega obdobja skoro vse potrebno gasilno orodje in zdaj si zidajo in stavijo tri gasilarne. Vsem dosedanjim blagim dobrotnikom so občni zbori izrekli zahvalo.

— **Ameriške novice.** Ponesrečil je v Newourgu J. Zalar iz Ligojne. V žičarni ga je prišla žica in na prah skoraj pretrgala. Prepeljali so ga v bolnico. — Povodnji v Clevelandu, Lorainu in drugod napravile so na milijone škode. — Mrtva sta bila dne 20. jan., kakor se poroča in Calumeta, na Tamarack North v 14 rovu Jakob Skala iz Mladice, fare semške, in Jožef Fortuna iz Damlja, fare viniške. Utrgala se je plast in oba pobila. — Nova cerkev. Slovenci v Calumetu so dne 17. jan. prvič stopili v svojo cerkev, katero so zgradili slovenski novci. Vsi so bili navdušeni ta dan. — Grozna nesreča. Iz Pittsburga se poroča, da se je 25. jan. v rudniku Harvick pripetila grozna nesreča. Užgali so se plini in takoj prvi dan so dobili 184 rudarjev mrtvih. — Naval-Pogačnik v New Yorku. Vse newjorsko časopisje, kakor tudi ono v drugih mestih republike, piše zelo laskavo o našem rojaku Francu Naval-Pogačniku. V Ameriki ostane do 23. aprila t. l. in je nastopil prvič v operi »Le Dame Blanche« dne 13. febr. Newyorská slovenska naselbina mu je podarila venec s slovensko trobojnico ter mu priredila počastni banket. Dne 15. t. m. odpotoval je v Philadelphijo, Pa., kjer je ostal dva dni. V Stockholmu na Švedskem je sprejel našega rojaka kralj v posebni avdijenci, ob kateri priliki mu je podal red Wasa, dodim mu je podelil prestolonaslednik svojo sliko z lastnoročnim podpisom v znamenje priznanja in iskrene naklonjenosti. Iz N. w Yorka odpotuje naš rojak v Kodanj, Daneke, kjer bo gostoval v kraljevi operi, nakar odpotuje v juniju v London, kjer ostane mesec dni. V septembru nastopi angagement na cesarski dvorni operi v Berlinu. — Gledališče v Chicagu. Dne 1. februarja je bilo zopet odprto gledališče Mc. Vickers, prvič po strašni katastrofi v Iroquois gledališču. Vsa druga ljudska gledališča v Chicagu so še zaprta na povelje mestnega sveta. Pred predstavo je posebna komisija natanko pregledala celo poslopje. Ker je bilo gledališče prenovljeno po mestnih postavah, je bilo dovoljenje za predstave izdano. Pri predstavi je bil pred prvim dejanjem spuščen velik jeklen zastor, katerega je dalo narediti gledališko upraviteljstvo za slučaj ognja. Zastor tehtá 7500 funtov ter je stal več tisoč dolarjev. — Znižanje plač. Ameriški listi poročajo, da hočejo razne železne tovarne delavcem znižati plače, ker trgovina baje peša. — Vojni mornarico bodo letos Zedinjene države pomnožile za 3000 mož in več ladij. V ta namen je že dovoljenih 28 milijonov dolarjev.

— **Požar v mestu Baltimore** je napravil škode za 125 milijonov dolarjev. — Umrla je v Bismarju, Pa., Elizabeta Slapničar, stara 43 let, doma iz Most pri Ljubljani. — Umrl je dne 2. t. m. v Rock Springs, Wyo., Janez German od Sv. Trojice na Dolenjskem. Ponesrečil je v premogovi jami in bil takoj mrtev. V Ameriko je bil prišel pred štiri meseci.

— **Čudna rassodba.** V neki občini v ljubljanski okolici službuje blizu 14 let organist, ki ima poleg tega malo gostilno, prodajo živil in tobaka — ter plačuje seveda tudi davke. Na podlagi zakona iz leta 1896. je prošil za domovinstvo v dotični občini, a prošnja je odbita. Utemeljevanje: Ker je užival v občini podporo, to je, ker je prejemal prostovoljno boro in prošil ljudstvo, da mu je vozilo drva (!). Županstvo dobi primeren poduk od višje oblasti.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje krščansko socialne zveze. Pustni terek je pričel svoje predavanje v društvenih prostorih pred. g. kanonik Sušnik. Govoril je o vojni mornarici. Popisal je posamezne ladje: redne, fregate, topničarice, oklopnice itd. Sinoči je g. predavatelj govoril o torpedih ter pojasnil posamezne njegove dele na sliki, o torpednih ladjah in o rušilnih torpednih ladjah. Pri obeh predavanjih so bili društveni prostori polni občinstva, ki je z zanimanjem sledilo govorniku. O teh za naš čas važnih predavanjih nam je obljubljeno obširneje poročilo.

Umrl je sinoči v Ždovskih ulicah gosp. Rudolf Umberger, gostilničar pri »Lipici«, v starosti 27 let. Pogreb bo jutri ob 4. uri popoldne. Naj počiva v miru!

Dober nauk. Piše se nam: Po razmerah prisiljen pridem v gostilno »Stadt Wiens« ter slovenski naročim čašo pive. Natakár me pogleda ter odide. Ko se povrne, zopet naročim. On pa me pomilovaje pogleda ter reče: »Sie können bis morgen nachmittag plappern und bekommen doch nichts, wenn Sie nicht deutsch sprechen wollen!« Dober nauk!

Izgnubljeno. Trgovčeva soproga Marija Klemenc iz Trsta je izgubila včeraj neke v mestu zlato brožo z dvema brilantoma, vredno 150 kron. — Na poti Solskega drevoreda do frančiškanske cerkve je izgubila Marija Štefan, delavka v tobačni tovarni, dne 20. t. m. rujavo denarnico, v kateri je imela 3 krone in 2 svetinji. — Neznano kje v mestu izgubila je služkinja Marija Jerala iz St. Vida denarnico z osebinsko 8 kron.

V Ameriko se je odpeljalo včeraj z južnega kol dvora 80 oseb in sicer 36 Slovencev in 44 Hrvatov.

Nesreča pri igranju. Včeraj popoldne je padla čietni deklici Hildi Lorber, stanujoči na Poljanski cesti št. 60, ki se je z drugimi otroci na dvorišču igrala, truga za gramoz na levo nogo in jej jo zlomila. Ponesrečeno deklico so prenesli v deželno bolnišnico.

Na Hrušico k zgradbi železnice se je odpeljalo včeraj 60 Hrvatov in 15 Make-doncev.

Nezgode na cesti. Danes dopoldne ob četrti na 12. uro je na Tržaški cesti neznan voznik povozil 45 let staro delavko Ano Ogrinc, stanujočo na Glinah št. 14. Ponesrečenko so z rešilnim vozom prepeljali v bolnišnico. — Posestniku Ivanu Liparju v Stepanji vasi je včeraj popoldne na Laverici ponesrečil konj. Odpela se je pri oju verižica in voz je porinil konja naprej ter ga podrl. Konj je dobil zadnjo nogo pod kolo, ki mu jo je zlomilo. — Hlapcu Ivanu Črnivcu se je danes zjutraj na Dolenjski cesti prevrnil voz, na katerem je bilo devet prašičev. Hlapec je bil zaril v tir električne cestne železnice. Promet na električni železnici se je valed te nezgode za nekaj časa zakasnil.

Od vojakov pobegnil. Anton Virant iz Harboje vasi na Dolenjskem je dne 20. t. m. pobegnil od bramborskega polka v Trstu in je prišel včeraj v Ljubljano. Ker ni imel denarja, je beračil po gostilnah. V neki gostilni v Kolodvorskih ulicah je naletel Virant na detektiva, ki ga je zaradi beračenja aretiral. Virant se je detektivu zoperstavil in ga je ta s pomočjo drugih ljudi mogel aretovati in odvesti v zapor. Spočetka ni hotel svojega pravega imena povedati, a ko je videl, da mu laž nič ne pomaga, je priznal, da je dezertar Anton Virant.

Iz seje trgoveške in obrtne zbornice.

Včeraj, 23. t. m., ob 2. uri popoldne se je vršila v magistratni dvorani javna seja trgoveške in obrtniške zbornice. Predsedstvo je poročalo: Trgovinsko ministarstvo je zbornici naznanilo, da veljajo mandati zbor. svetnikov do 31. decembra 1905; dalje je ministarstvo zbornici proračun odobril, cenzorje pa je potrdila avstro-ogrška banka. Nato se je prečitala dolga interpelacija novomeške obrtne zadruge, katero je vložil zborn. svetnik Kregar. Interpelacija naslovljena je na dež. vlado. V interpelaciji so navedene razne

krivice, ki se gode obrtnikom novomeškega in pa krškega okraja. Navaja se, kako se postopa pri oddaji javnih del v teh dveh okrajih, ter obenem prosi zadruge, da se vsem tem razmeram opomore in da naj dež. vlada vsem političnim obrtnim oblastvom naroči, da se drže strogo predpisov obrtnega reda, da se vsak strogo kaznuje, kdor dela brez obrtnega lista.

Stvari, ki so se obravnavale v redni nesklepni seji, so se naknadno odobrile, na znanje pa se je sprejelo poročilo tajništva, iz katerega posnemamo, da letos ne bo oddal dež. odbor valed nenormalnih razmer v dež. zbornici ustanov obrtn. učencem. Dež. odbornik Peter Grasselli je naznanil zbornici, da ne bo mogoče dati ustanov toliko časa, dokler ni normalno rešen deželni proračun. Tako govori g. Grasselli, kateri vleče 4000 K renumeracije kot dež. odbornik, četudi ni rešen dež. proračun. Zbornica je nato sklenila, da se dovoli razun že dovoljenih 1200 K še 600 kron za ustanove revnim obrtnim učencem. Razun zadnjič navedenih učencev je podelila zbornica včeraj še naslednjim učencem ustanove: Sterle Franc, Florin Karol, Legat Stanko, Marn Franc, Pristov Ciril, Snoj Jožef, Čemažar Avg., dalje dvema učenkama: Lekani Pavli in Lukešič Mariji.

Vršila se je na to volitev zborničnega predsedstva: g. Lenarčič je bil izvoljen predsednikom z 9 glasovi, g. Kolman je dobil 2 glasa, 1 listek je bil prazen. Podpredsednikom je bil izvoljen g. Kolman s 13 glasovi, provizoričnim predsednikom g. Baumgartner z 10 glasi. Računskimi pregledniki so bili izvoljeni gg. Mejač, Urbanc in Rohrmann. Pri komisijonalnih obravnavah radi zagotovitve vojaških naravnih potrebščin pa bodeta zastupala zbornico zbor. svetnik Majdič in Schrey. V industrijski svet izvoljen je bil predsednik Lenarčič. Daljša debata se je razvila pri zadnji točki dnevnega reda »organizacija višje trgovske šole v Ljubljani«. Debatu sta povzročila nemška zbor. svetnika Lukman in Baumgartner ter se zlasti izpodtikala nad paragrafom 3., kateri določa, da bode učni jezik slovenski. Lukman, češ, da so šovinistiški nagibi. Odgovarjala sta jima svetnik Pirc in Kregar. Zadnji je poudarjal, da je pregledal statut in prišel do prepričanja, da je premišljeno sestavljen. Misli sem, pravi govornik, da se bo enoglasno brez debate sprejel statut; gospodje z nemške strani so ga lahko proučili v odsekovih sejah. Kadar pa se gre za kako napravo, ki je v korist Slovencev, potem nemški gospodje ugovarjajo, sprožijo dolge debate in izzivajo. Gotovo pa bodo zopet iz tega posebno graški listi kovali kapital, češ, kako se v Ljubljani zatira nemštvo. Govornik predlaga konec debate in, da se paragraf 3. sprejme brez premembe.

Vsa pojasnila predsednikova in dr. Murnika, da se bo tudi nemško učilo, kar je v § 15. v drugi točki označeno, ni omeščalo nemških gospodov. Trdovratno sta svojo trdila.

Končno je bil sprejet predlog zbor. svetnika Kregarja, da bode konec debate s 7. glasovi od 13. Drugi predlog svetnika Kregarja naj se § 3 sprejme brez premembe, je bil odklonjen. Glasovali so za predlog samo 4 svetniki. § 3 spremenil se je tako, da je ugaljal tudi nemškima svetnikoma in bil nato sprejet. Statut pa kot tak je bil soglasno odobren.

Končno je predsednik še utemeljil na dež. vlado interpelacijo, zakaj ne plača dolga 200.000 K, katerega imajo ljubljanski obrtniki trjati za dela pri novi justični palači. Navzoči vladni svetnik g. Kulavice je odgovoril, da vzame stvar na znanje in da bo to sporočil na merodajno mesto.

Tako se je vršila zopet seja naše trg. in obrt. zbornice, v kateri sta nemška člana zopet ugovarjala zelo važni slovenski na pravi, akoravno so slovenski liberalni člani v ravno isti seji volili nemškega člana provizoričnim predsednikom. Nemško slovenska zveza se pozna tudi tu, in gospodje si ostanejo prijatelji.

Književnost in umetnost.

* **Repertoar slovenskega gledališča.** V petek pride prvič na slovenski oder slavna opereta Iv. Straussa »Ciganski baron«. Odeč bi bilo govoriti o izredni melodijoznosti in graicjoni, pikantni elegantnosti Straussove glasbe. »Ciganski baron« se poje že po vsem svetu in ga pojó tudi v dvorni operi na Dunaju. Pri nas imajo glavne vloge gg. Orželski, Lier, gospa Skalova, gđe. Kalivodova, gospa Gliivarčeva, gg. Betetto, Patočka in Lang. — V nedeljo popoldne ob 3. uri se igrajo petič v sezoni »Legijonarji«, zvečer pa se poje opera »Afričanka«.

* **Slovensko gledališče.** Tolstojev »Vstajenje« v dramatizaciji Bataillovi je slavilo sinoči velik uspeh na na-

šem odru. Naše občinstvo je pokazalo najživejše zanimanje za to delo, saj je Tolstojev ime ona čarobna moč, ki osvaja ves izobraženi svet. Ako se primerja dramatizacija z originalom, je treba priznati, da je francoski dramatizator ohranil malo pravega Tolstojevga duha, ter nosi vsa dramatizacija splošno ljudske poteze, a ruski kolorit se je izgubil.

Izgubile so se mnoge osnovne misli Tolstojeve, to je storil dramatizator zato, da doseže čim večji gledališki efekt. Iz mnogobrojnih slik in epizod, ki jih je orisal Tolstoj z umetniškim peresom, je dramatizator sestavil pet popolnoma samostalnih delov, med katerimi ni notranje zveze.

Prva slika kaže, kako je mladi častnik, knez Nehljudov, obiskal svoji teti, kjer vidi Katjušo, nedolžno deklico, in jo premoti. Druga slika se godi v posvetovalnici porotnikov, ki so baš prišli iz sodne dvorane, da sklepajo o krivdi Katjuše Maslinove, kjer je tudi porotnik Nehljudov. Tretji čin se vrši v ženski kaznilnici in ga smatra kritika najboljšim. Četrti se godi v bolnišnici, kjer je Katjuša skrbno delavna v svojem samaritanem poslu, a zadnji v sibirskih gorah, ko gre Katjuša v prisilno delo. Navzoč je tudi Nehljudov, ki ji naznani, da je pomiloščena. Sklepa se drama z duševnim vstajanjem Katjuše, ki se je prerodila k novemu življenju. — Drama je imela na slovensko občinstvo silen vpliv. Vprizorjena je bila igra izborna, skrbno in natančno, kakor malo-katera druga.

Režiji gre v tem oziru vsa čast in priznanje, ki je verno prikazala ruski milieue. Vprav tako je bila igra glavnih reprezentantov vlog jako fina. Zlasti se je odlikovala gđe. Růčková, kot Katjuša, ki je odnesla lavoriko sinočnjega večera. Bila je krasna kot nedolžna deklica v prvi sliki, s pretresljivo realistikó je igrala v prizoru v ženski kaznilnici in karakteristično v naslednjih slikah, ko vstaja k novemu življenju. G. Čonskij je igral Nehljudova prav značilno. Z vestno vneemo je predstavljal svojega junaka in vstvaril jako simpatičen tip prav v duhu Tolstojevem. Le malo več temperanta bi bilo želeli, in ne dvomimo, da bo g. Čonskij, ki je darovit, še bolj spopolnil svojo igro. Vedno bolj napreduje tudi g. Nučič, ki je sinoči zelo zadovoljeval. Porotniki pa so malo pretiravali; glavne vloge so imeli gg.: Lier, Verovšek in Boleška. V ženski kaznilnici je bila g. Danilova markantna, dobra gđe. Bergantova, a g. Lierove ne želimo več videti na odru. Tudi ostale vloge so bile kolikor toliko pogojene. Občinstvo je bilo jako radodarno s priznavanjem.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Šivalni stroj prodal. Krojač Fr. je kupil pri trvdki Jax v Ljubljani šivalni stroj vreden 232 K. Vzlic temu da je bil trvdki še 192 K dolžen, je prodal šivalni stroj Jožefu Drogarju iz Dobrave za 74 K, češ, da je stroj njegov in ga je kupil v Gradcu. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev ječe. — **Tovariša pretepel.** Anton Prestopec je šel v družbi Martina Klemenčiča in Jožefa Korelca iz gostilne v Mengešu. Pri tej priliki je Prestopec Klemenčiča vrغل, da se je poškodoval. Prestopec je bil obsojen na 6 tednov ječe. — **V cerkvi ga je udaril.** Jožef Kogovšek v Podlipi je dne 26. decembra t. l. v župni cerkvi pri deseti maši večkrat po glavi udaril Lorenca Troho. Sodišče ga je obsodilo na 14 dni zapore. — **Tatinski dninar.** Anton Čapirlo, dninar z Malega Otoka, je ponoči 4. januarja v Hrastji Antoniji Žele iz njenega zaklenjenega stanovanja vzel gotovine v znesku 320 K. Dobil je tri mesece težke ječe. — **Nepošten trgovski pomočnik.** Ig. V. je služboval pri trvdki M. Kastner v Ljubljani in si je tekom leta 1903. in 1904. prisvojil okoli 400 K. Sodišče mu je prisodilo 6 mesecev težke ječe.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Plaz podsul vojake. Iz Barzelonnette se poroča, da je 23. t. m. v soteski Parre 5 ur od Barzelonnette presenetil neki plaz stotnjico vojakov 157. pešpolka. Plaz je podsul 15 mož in 6 usmrtil. — **Nesreča v premogovniku.** V premogovniku Aldwark se je utrjala vrv za spuščanje delavcev v rov, 6 rudarjev je mrtvih, mnogo pa poškodovanih. — **Papež o knezoškofu Kohnu.** »Lidove Novimyu« poročajo, da je preiskava proti knezoškofu Kohnu že končana. Papež Pij X. je sam vodil preiskavo in se izrazil, da o prelomitvi spovedne molčečnosti ni govora in torej ni mogoče prisiliti knezoškofa, naj se odpove svojemu dostojanstvu. — **New York.** Turški poslanik v Washingtonu se je izrazil, da je vojska na Balkanu neizogibna in se jo kmalu pričakuje. — **Republikanske demonstracije v Madridu.** Dne 23. t. m. so demonstrirali republikanci pred zbornico. Ker

so se vpirali poveljem policajev, potegnili so ti sablje ter ranili mnogo oseb, mnogo jih pa odvedli v zapor. — Vojska in industrija z orožjem. Ridi rusko-japonske vojske imajo v Lütichu kovači orožja izvanredno veliko dela. V zadnjih dneh je bilo odposlanih v Peking mnogo samokresov in pištol na ruski račun. V zadnjem času je promet tako živahen, da na kolodvorih ne morejo vsprejeti vsakega blaga. — Za zgorelo mesto Aalesund so nabrali 1½ milijona kron podpore. 900 tisoč kron jih je prišlo iz inozemstva. — Petrograjski »Rdeči križ« ima 12½ rubljev in 636 zavodov; 2500 usmiljenih sester in mnogo sanitetnega osebja je v njegovi službi.

Zalostne številke prinašajo madjarski listi na temelju zadnjega statističnega izkaza. Lani je bilo na Ogrskem nad 49 000 ljudi manj rojenih, kakor prejšnje leto, le med Rumuni in banatskimi Nemci izkazuje statistika večji prirastek ljudstva. Lani se je 9000 zakonov manj sklenilo od predlani, izdelalo pa se je leta 1903. nad 16 000 ljudi več iz dežele, kakor leta 1902.

Dragocene drsalke. Rusija je dežela, kjer se je mogoče vedno zabavati z drsalkami. Drsalke iz zlata in srebra, ki povprečno stanejo 2000 mark, tam niso nič nenavadnega. Mnogi odlični drsalci, ki s tem še niso zadovoljni, si okrasijo drsalke še z dragocenimi kamni. Knežinja Romancova, ki je pred 20 leti igrala na ruskem dvoru veliko vlogo, je imela zlate in z dijamanti okrašene drsalke, ki so bile vredne do 70.000 mark. Še dražje pa so bile drsalke nekega uda kraljevske rodovine. Na vsaki drsalci je bil napravljen iz dijamantov, safirov in rubinov kraljevski grb. Njih vrednost se je cenila na 100.000 rubljev. Še dragocenejše so pa drsalke, katere ima soproga nekega slavnega ruskega diplomata, in ki so bogato posejane s smaragdi, kajti cenijo se na 250.000 K.

Naredno gospodarstvo.

Trgovina z lesom.

Cene kranjskega in štajerskega lesa v poslednjih 8 dneh, postavljenega na kolodvor v Trstu. (To so cene, po katerih plačujejo tržaški trgovci z lesom.)

Jelove deske, dobre,	1' = 25×26 mm 8/14'	K 96-108 1200'.
" " "	3/4' = 19×20 mm 7/14'	K 75-82 1200'.
" skurete "	1/2' = 13×14 mm 7/14'	K 56-60 1200'.
" " "	1/2' = 14×15 mm 7/14'	K 60-66 1200'.
Jelovi remeljni (morali)	70×70 mm	K 52-54 1200'.
" " "	35×70 mm	K 26-28 1200'.
" " "	80×86 mm	K 66-70 1200'.
" " "	40×80 mm	K 33-35 1200'.
" " "	90×90 mm	K 82-86 1200'.
" " "	45×90 mm	K 41-43 1200'.
" " "	10×10 mm	K 28-30 m ³
" " "	11×11 mm	K 28-30 m ³
Bukove dile (testoni)	20 mm 9/10' 1/3-9	K 44-46 %.
Bukovi mlinci (tavolet)	hrv. 9/10' 2/3-10	K 18-18.50 %.
Bukovi mlinci (tavolet)	bistr. 8/10	K 12.50-13.50 %.
Poltramiči (fileri)	3/3, 3/4, 4/4 od K 26-30.	
Trami 4/5 d, 7/9	K 66-72 m ³ .	
Bordonai 27×32 in naprej	8-12 m	K 26-28 m ³ .

Telefonska in brzajavna poročila.

Japonsko-ruska vojska.

Tokio, 24. febr. Rusi, ki so zbrani pri Andžu, še ne prodirajo proti Phjōng-jangu.

Petrograd, 24. febr. V sibirskem ozemlju ob železnici je proglašeno vojno stanje.

Petrograd, 24. febr. Ruske čete prodirajo na Koreji proti jugu od mesta Andžu.

London, 24. febr. Tukaj živeči judje, razjarjeni, ker Rusi izganjajo jude iz Sibirije, agitirajo proti Rusiji in zahtevajo, naj londonski mestni svet protestira proti ruskemu početju.

Petrograd, 24. febr. Ganljivo je delovanje ruskih dam za ranjene ruske vojake. Grofinja Bobrznynska potuje po Ruskem in prireja bolniške postaje. Spremlja jo enajst usmiljenih sester. Po celi državi pripravljajo obveze in perilo za ranjence. »Rdeči križ« razvija

velikansko delavnost. Dame po raznih krajih prihajajo vsak dan po več ur skup in šivajo perilo. Črtnja v Zimski palači sprejema darove za ranjence.

London, 24. febr. Iz Tientsina se poroča, da je odšlo 5000 kitajskih jezdecev proti Šan-haj-kvanu.

London, 24. febr. Japonsko brodovje je v soboto zopet napadlo Port Artur. Ruski kozaki so na več krajih prekačili reko Jalu in se posamezni oddelki bližajo Phōngjangu; domačini beže.

Pariz, 24. februarja. Poroča se, da bode bivši ruski finančni minister nadomestil grofa Lambsdorfa. V Tihem morju pa prevzame mesto Aleksejeva poveljstvo mornarice general Makarov.

London, 24. februarja. Govori se, da je na mnogih krajih ruska železnica med Harbinom in Vladivostokom razrušena (?). Kitajci skušajo ovirati ruske čete.

Petrograd, 24. februarja. V Vladivostoku je 36 stopinj mraza; vožnja na morju je vsled viharjev skoraj nemogoča.

Petrograd, 24. febr. Kuropatkin odpotuje šele v kakih desetih dneh. Za mesto vojnega ministra je bil odločen načelnik državne kontrole Lobko, a je odklonil. Takoj gresta na bojišče velika kneza Kyril in Boris.

Dunaj, 24. febr. V ogrski delegaciji je Rakovskij govoril proti pomnoženju armade, češ, da je nepotrebno; obžaluje, da ni rešeno vprašanje glede vojaških znakov. Tisza odgovarja, da ima liberalna stranka v tem oziru gotov program in da osebno čista Apponyja; boli pa ga, da je Appony sedaj nastopil proti vladi.

Dunaj, 24. februarja. Avstrijski delegat Nikolaj Wassilko je poklical ogrskega delegata Janeza grofa Eszterhazyja na dvoboj. Povod temu je večerajšnji govor Eszterhazyjev, ki je govoril o rusinskih politikih, ki hujskajo na Ogrskem ljudstvo proti Madjarom.

Dunaj, 24. febr. Danes se je sem pripeljal švedski kralj Oskar.

Praga, 24. febr. »Politik« poroča, da bode v soboto končano delegacijsko zasedanje. Nato ministrski svet sklene, kdaj se snide državni zbor, kar se zgodi najbrže 8. sušca. Ako bode obstrukcija, bode drž. zbor imel seje le 14 dni, potem bode odgoden do jeseni; v maju in juniju se snideta delegaciji v Pešti.

Olomuc, 24. febr. Nadškof dr. Kohn se povrne prihodnji teden.

Zagreb, 24. februarja. Delavci v tovarni pohištva v Osjeku so ustavili delo. Tudi v Budimpešti stavkajo mizarji.

Carigrad, 24. febr. Vstaja v okoličih Djakove pojenjuje. V kratkem utegne biti mir.

Washington, 24. febr. Turški poslanik je izjavil, da je vojska na Balkanu neizogibna zaradi sovražnega postopanja Bolgarije proti Turčiji.

Darovi.

Za »Ljudski sklad«
darovali so sledeči p. n. gg.: dr. Ivan Susteršič 20 K, Frančišek Zupančič 4 K, dr. Ivan Janežič 10 K, Anton Hubar 5 K, neimenovan 50 K, Franc Zorko 10 K, A. F. 5 kron.

Dunajska borza

dné 23. februarja.	
Skupni državni dolg v notah	94.55
Skupni državni dolg v srebru	98.45
Avstrijska zlata renta 4%	117.35
Avstrijska krona renta 4%	98.80
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	91.-
Ogrska zlata renta 4%	115.45
Ogrska krona renta 4%	93.40
Ogrska inv. renta 3 1/2%	88.05
Avstro-ogrske bančne delnice	15.92
Kreditne delnice	625.75
London vista	240.45
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.35
20 mark	23.47
20 frankov	19.01
Italijanski bankovci	93.80
C. kr. čekini	11.15

Pivovarniška restavracija „pri belem konjičku“ v Ljubljani,

Wolfve ulice šte. 12.

Izborna kuhinja, vedno sveže Auerjevo marčno pivo, pristna vina, elegantni prostori.

Na blagohoten obisk uljudno vabi z odličnim spoštovanjem

47 14

Rasberger.

307 1-1

Globoko potrim srcem naznajmo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo, poklicati k Sebi našega iskreno ljubljenega sina, oziroma brata, gospoda

Rudolfa Umberger-ja

ki je po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočega večerj, 23. febr., ob 7 uri zvečer mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši jutri, v četrtek 25. febr. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Zidovske ulice št. 5, na pokopališče k sv. Kristofu.

Sv. zadušne maše se bodo brale v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Dragega pokojnika priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin.

Ljubljana, 24. februarja 1904.

Marija Umberger, mati, Anton Umberger, brat, Mici in Ljudmila Umberger, sestre, Helena Umberger, svakinja.

Tužnim srcem javljamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrla iskrenoljubljena nepozabna soproga, oziroma mati, gospa

Marija Delacorda,

soproga tovarniškega paznika

danes, dné 23. februarja t. l., ob 10. uri popoldne po dolgotrajni, zelo mučni bolezni, večkrat previdena s sv. zakramenti za umirajočega, v 63. letu starosti.

Pogreb pojde v četrtek, dne 25. t. m., ob 4 uri popoldne iz hiše žalosti, Dunajska cesta št. 33, na pokopališče k sv. Kristofu.

Sv. maše zadušnice darovale se bodo v župni cerkvi Marijinega Oznajenja pri 66 oo. frančiškanih v Ljubljani.

Predrago pokojnico priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin.

V Ljubljani, 23. februarja 1904.

299 1-1

Žalujoči ostali.

Kovačnica

prostorna, oskrbljena z vsemi potrebščinami za tri delavske moči ob deželni cesti na Krki, kjer je velik promet, torej vedno dovolj dela, se

301 3-1

takoj odda.

Več se poižve pri gospodu Rebolju, trgovcu na Krki, Dolenjsko.

Preselitev obrta.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem se preselil s Sv. Petra nasipa

na Dunajsko cesto šte. 18

v hišo »Kmetijske posojilnice«.

Zahvaljujem se tem potom, za dosedaj mi naklonjeno zaupanje ter se priporočam zlasti pred duhovščini v izdelovanje duhovniške obleke in talarjev. Izdelujem vsakovrstno obleko po najmodernejšem kroju ter po zmernih cenah.

304 4-1

Za mnogobrojna naročila se priporočam z vsem spoštovanjem

J. N. Potočnik, krojač

Ljubljana, Dunajska cesta 18.

Ravnokar so izšli

zemljevidi

rusko-japonskega bojišča

v zalogi tiskarne

J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Cena 20 vinarjev za komad, po pošti 26 vin.

Dobivajo se v tiskarni ter vseh knjigarnah.

306 1

Cena mesa pri D. M. v Polji.

Cenjeni odjemalci!

Podpisani mesarji vam naznaimo, da bo cena mesa poskočila vsled velike draginje goveje živine. Znano vam je, da se je po drugih kronovinah v mestih in na deželi živina podražila in vsled tega tudi meso. — Cena se zviša s 1. marcem letos in bo naslednja:

„hlam“ in prvo meso kgr. 1 K 40 v zadnji del mesa „ 1 „ 12 v

Podpisani mesarji: 305 3-1

Andrej Dimnik Jakob Dimnik
Janez Benčina Franc Resman

D. M. Polje, dné 24. febr. 1904.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah, v mm.
23	3. avg.	726.5	5.5	si sever	del. jasno	
24	7. jut.	728.3	0.4	brezvetr.	obl.	0.0
	2. vepol	725.3	5.5	sl. vzh.		

Srednja večerajšnja temperatura 4.9°, normale 0.6

Dober, masten sir

razpošilja

„Kmetijsko društvo v Dobrépoljah“

v celih hlebih v teži od 20 do 30 kg, pa tudi v manjših zav. j h in sicer dotlej, dokler ie kat zaloge

293 6-1

Poskusite
pristni
rastlinski
likér
„Florian“

Varstvena znamka.

Po okusu in zdravem
učinku prvak likérjev.

Ogreva in oživlja telo,
Budí tek in prebavo,
Daje dobro spanje.

Lastnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

Vzorci se radovoljno dajejo
brezplačno. 1741 35

Svarilo!

Uspehi, ki jih je dosegel priznani
izbori **likér iz planinskih želišč**

Klauerjev „Triglav“

so dali poved malovrednim ponare-
janjem pod različnim označenjem,
ki bi utegnili škoditi dobremu slovesu
mojega izdelka.

Svarim torej najodločneje pred ta
kimi ponarejanji in naznanjam da le
jaz izdelujem ta moj vsemi **najzdra-
vejši likér** 147 10-8

Velepoštovanjem

J. KLAUER.

Zanesljivo

pošteno dekle

vajeno hišnih opravil, se sprejme
lahko takoj po dogovoru v službo.

Prednost ima izvežbana nekoliko v trgovini
ali šivanju. 282 4-3

Kje, pove iz prijaznosti upravništvo „Slovenca“

Montinit, pritrjevalano sredstvo za
kamenje, kovino, lesenje itd., pri-
poroča gg. kamnosekom in ključarskim moj-
strom tvrdka **BRATA EBERL**, edina zaloga za
Kranjsko, v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 27 11-5

**Vsak
postni
dan!**

**Vsak
postni
dan!**

**Sveža
polenovka**

se dobi pri
Val. Sitarju
v Ljubljani
Kolodvorske ul. 8

**Vsak
postni
dan!**

**Vsak
postni
dan!**

232 9-4

Prevzetje krojaškega obrta.

Dovoljujem si glavnemu p. n. občinstvu s tem najljubše naznaniti,
da sem prevzel

modni salon

za izdelovanje oblek od obče dobro znane tude **A. Merschol**, ter bodem
istega vodil tudi naprej pod imenom

A. Merschol-ov nasl. Franc Rožič.

Ozira se na svojo večletno prakso pri zgoraj omenjeni tude kot
voditelj in prirojevalec si štejem v čast, da se častitemu p. n. občinstvu tukaj
in zunaj kar najtopleje priporočam z zagotovitvijo, da bodem z vso vnemo
skušal isto v vsakem oziru najtopleje zadovoljiti.

Z odličnim spoštovanjem

A. Merschol-ov nasl. Franc Rožič,

Ljubljana, Hongresni trg št. 7.

Ne prezreti!

Kdor želi biti postrežen z dobrim, pristnim blagom pod solidnimi cenami, obrne naj se na že
dolgo obstoječo, slehernemu znano tvrdko

Franc Čuden,

urar in trgovec z zlatnino in srebrnino, delničar družbe prvih tovarov „Union“-ur v
Zenevi in Bielu v Švici, zalagatelj c. kr. dolenske železnice, trgovina s kolesi in
šivalnimi stroji

Ljubljana, Prešernove ulice, nasproti frančiškanskega samostana.
Filijalka: Glavni trg nasproti rotovža.

Posebno priporoča pristne prave, osebno v Švici nakupljene žepne ure, dalje vsako-
vrstne **stenske (pendel) ure** z donečim bitjem v krasno izrezanih omaricah.

Največja zaloga **briljantov**, na katere slavno občinstvo posebno opozarja
glede izbire, ker so v zalogi od 25 gl. do čez tisoč goldinarjev, vdelani v različnih
oblikah (fazonah), torej lahko izvolite kaj ugodnega.

Ne prefirane cenel

Dalje priporoča bogato sortirano zalogo v pravem ali ohl. srebru na-
mizno opravo (Besteck), garniture v krasnih skrinjicah, kakor tudi druge iz
china srebra izdelane vsakovrstne stvari v najmodernejših oblikah **Jako pri-
merna in porabljiva splošna darila.**

Ceniki zastoj in poštnine prosti. 265 2

Ljubitelji čase dobrega čaja zaustavijo povsodi
najfinjši in najboljši čaj sveta

INDRA TEA

Melanta iz najfinjšega kitajskega, indij-
skega in cejloškega čaja. Pristen le v iz-
virnih zavojih. **Indra Tea Import Company, Trst.** —
Glavna zaloga pri: **Josip Ančič, lekarnar v
Ribnici.** 1252 26-22

Naprodaj je iz proste roke

hiša,

obstoječa s petimi sobami, hlevom in
vrhom, ter vse prav v dobrem stanju.
Več se poizve pri

I. Mravlja,

290 5-3 v Škofji Loki št. 95.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejenim poroštvo

v lastni hiši v Ljubljani **v lastni hiši**
na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

23 104-15

4 1/2 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike
plačuje.

Uradne ure od 8.—12. in od 3.—4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Upravno premoženje kmetske
posojilnice znaša **K 4,948.796*27.**

Stanje hran. vlog **K 4,703.762*02.** Denarni promet **K 20,246*712*13.** Stanje rez. zaklada **K 77.979*34.**

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadrugnikih.

Poštno-hranilničnega urada št. 828.406. — Telefon št. 185

1367 95
ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 10

se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga
po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo
zalogo

Izgotovljene obleke

posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov

Drenikov vrh

toči odslej naprej

pristni cviček

iz pokuševalne kleti, od gosp.

Vil. Pfeifer-ja, Krško

in dobro staro

starino od 1.1900

iz vinogradov preč. gosp. biskupa

Strossmayer-ja, Djakovo.

Za obilen obisk se najtopleje
priporočam

263 8-2

Rus.

Vajenca

za 262 3-3

manufakturno trgovino
sprejme takoj trgovina

Cešnik & Milavec

Lingarjeve ulice, Ljubljana.

**Večja, dobro idoča
gostilna**

v sredini mesta Ljubljane

se takoj odda

pod jako ugodnimi pogoji.

Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo
„Slovenca“ pod št. 50. 271 6-4

Gospodične

katere se želijo izobraziti

v šivanju

za domačo porabo in v

krojnem risanju

po najnovjšem sistemu

sprejema

FR. JESIH

Ljubljana, Stari trg št. 17.

Ako ste bolni na želodcu

pijte vsako jutro malo čašico petnajst let stare slivovke, katera je bolja kot vsak konjak. Z mlekom najbolj redilna pijača.

Z encianom gotovo najboljši pripomoček proti vsem želodčnim katarnim boleznim.

Pošiljanje po pošti proti povzetju

RUDOLF ZORE, Jesenice (Gorenjsko).

Liter stane K 3*60.

Liter stane K 3*60.